

СИЛАБУС
з дисципліни «Економічна теорія»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 7 кредитів (ECTS): 60 годин лекції, 60 годин – семінарські заняття, 120 годин – самостійна робота, екзамен (1-й семестр), екзамен (2-й семестр).

Викладач курсу – **Онегіна Вікторія Михайлівна**, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/department/kafedra-ekonomiki-ta-marketingu>).

ОПИС КУРСУ

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з предметів середньої освіти: «Математика», «Історія», «Географія».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Основи наукових досліджень», «Фінанси», «Гроші та кредит», «Фінанси підприємств», «Мікро-, макроекономіка», «Податкова система», «Банківська система», «Фінансова звітність», «Страхування», «Соціальне страхування», «Бюджетна система», «Міжнародні фінанси», «Комунікативний менеджмент», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Державне та регіональне управління», «Бухгалтерський облік», «Економіка підприємства», «Антикризове управління», «Облік у банках та банківська справа», «Оподаткування суб'єктів агробізнесу».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги). Вивчаючи дисципліну «Економічна теорія» студенти набувають знання про економічні процеси та явища (фактори та результати виробництва, ефективність, власність, ринок, гроші, ціни, доходи, витрати, прибуток, та інші), економічний устрій суспільства, еволюцію та закономірності розвитку соціально-економічних систем, критерії соціально-економічного прогресу, сталого та інклюзивного розвитку.

В економічній теорії досліджуються економічні відносини в єдності з продуктивними силами, поведінка економічних суб'єктів у процесі вибору оптимальних способів використання обмежених ресурсів для задоволення зростаючих потреб людства. Окрема увага приділена теоретичним основам ринкової економіки, умовам її функціонування, причинам та проявам конкуренції і монополії, економіці первинних ланок – підприємств та домогосподарств, особливостям економічних відносин в різних сферах економіки, ролі держави в ринковій економіці, тенденціям розвитку світового господарства.

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» сприяє формуванню економічного складу мислення, економічних засад світогляду, розуміння сутності і зв'язків між економічними процесами та явищами, забезпечує основи економічної підготовки для професійної діяльності. Знання економічної теорії особливо необхідні в умовах економіки ринкового типу та демократичного суспільства для свідомого обґрунтованого прийняття рішень.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- основні економічні категорії та закони розвитку і функціонування економічних систем;
- методи економічного аналізу;
- рушійні сили та основні етапи економічного розвитку суспільства;
- суттєві риси сучасних економічних систем;
- умови, структуру та механізм функціонування ринкової економіки;
- зміст та методи державного регулювання ринкової економіки;
- роль та механізм функціонування первинних ланок економіки – підприємства та домогосподарства;
- критерії та найважливіші показники ефективності виробництва;
- особливості дії економічних відносин в різних сферах економіки;
- сутність світового господарства, суперечності глобалізації.

вміти:

- з'ясувати механізм дії економічних законів і механізм використання їх людством в процесі господарської діяльності;
- давати обґрунтовану характеристику і аналізувати економічні явища і процеси;

- оперувати економічними категоріями і поняттями, вести професійний дискурс та приймати економічно обґрунтовані рішення у професійній діяльності;
- визначити суттєві риси сучасних економічних систем, напрямки їх еволюції;
- обґрунтовувати шляхи раціонального використання обмежених ресурсів в господарській діяльності
- з'ясувати соціально-економічний зміст перетворень в економічній системі в процесі формування економічних засад сталого розвитку;
- використовувати в своїй діяльності як громадянина знання законів суспільно-економічного розвитку.

Мета та основні завдання дисципліни.

Метою вивчення економічної теорії є формування ґрунтовних знань у майбутніх фахівців про сутність економічних процесів та явищ, закономірності функціонування і розвитку економічних систем, критерії їх сталого розвитку, а також логіки сучасного економічного мислення й економічної культури, навчання базовим методам аналізу економічної дійсності, умінню приймати обґрунтовані рішення в умовах ринкової економіки.

Предметом економічної теорії є економічні відносини в їх єдності та взаємодії з продуктивними силами, а також поведінка економічних суб'єктів у процесі вибору оптимальних способів використання обмежених ресурсів для задоволення зростаючих потреб людства

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства, розкрити сутність основних економічних категорій;
- з'ясувати механізм дії економічних законів та механізм використання їх людьми у процесі господарської діяльності;
- навчити студентів володінню методологією пізнання економічних процесів, категоріальним апаратом економічної теорії;
- визначити істотні риси основних соціально-економічних систем та напрямки їх еволюції, критерії економічного розвитку, цілі сталого розвитку;
- розкрити механізм функціонування ринкової економіки;
- сформулювати економічне мислення, економічну психологію та науково обґрунтований світогляд студентів;
- з'ясувати загальні риси світового господарства та тенденції його розвитку.

Компетентності, що забезпечує. Вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» забезпечує формування таких компетентностей майбутніх фахівців:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання. За результатами вивчення дисципліни «Економічна теорія» здобувачі вищої освіти будуть знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову

інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності; володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів; вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні; виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань; розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Структура курсу

Змістовий модуль 1. «Загальні основи економічної науки та економічного розвитку»

Лекції:

- Тема 1. Виникнення і розвиток економічної теорії як науки.
- Тема 2. Предмет і метод економічної теорії.
- Тема 3. Суспільне виробництво: його фактори.
- Тема 4. Суспільне виробництво: його результати та ефективність.
- Тема 5. Власність. Економічна система та сучасні типи економічних систем.
- Тема 6. Суспільно-економічний розвиток, його критерії.
- Тема 7. Суспільно-економічний розвиток, його етапи.

Семінарські заняття:

- Тема 1. Виникнення та розвиток економічної науки.
- Тема 2. Предмет і метод економічної теорії.
- Тема 3. Економічні потреби та суспільне виробництво.
- Тема 4. Результати та ефективність суспільного виробництва.
- Тема 5. Власність та економічні системи.
- Тема 6. Критерії соціально-економічного прогресу. Сталий розвиток та економічне зростання.
- Тема 7. Етапи соціально-економічного розвитку.

Змістовий модуль 2. «Основні проектні рішення в операційному менеджменті»

Лекції:

- Тема 8. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та його властивості
- Тема 9. Гроші та їх функції.
- Тема 10. Ринок та ринкова економіка.
- Тема 11. Конкуренція і монополія
- Тема 12. Основи теорії попиту і пропозиції.
- Тема 13. Капітал: його сутність та структура.
- Тема 14. Капітал: його оборот і нагромадження.
- Тема 15. Домогосподарства в ринковій економіці

Семінарські заняття:

- Тема 8. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та його властивості.
- Тема 9. Гроші та їх функції.
- Тема 10. Ринок та ринкова економіка.
- Тема 11. Конкуренція і монополія
- Тема 12. Попит і пропозиція.
- Тема 13. Капітал: його сутність та структура.
- Тема 14. Капітал: його оборот і нагромадження.
- Тема 15. Домогосподарства в ринковій економіці

Змістовий модуль 3. «Особливості функціонування ринкової економіки»

Лекції:

- Тема 16. Підприємство і підприємництво.
- Тема 17. Валовий дохід підприємства, економічні витрати.
- Тема 18. Прибуток підприємства.
- Тема 19. Зайнятість та безробіття в ринковій економіці.
- Тема 20. Розподіл доходів в ринковій економіці.

Семінарські заняття:

- Тема 16. Підприємство і підприємництво.
Тема 17. Валовий дохід підприємства, економічні витрати.
Тема 18. Прибуток підприємства.
Тема 19. Зайнятість та безробіття в ринковій економіці.
Тема 20. Розподіл доходів в ринковій економіці.

Змістовий модуль 4. «Господарський механізм і світове господарство»

Лекції:

- Тема 21. Аграрні відносини. Рента
Тема 22. Аграрна політика
Тема 23. Торговельний капітал.
Тема 24. Позичковий капітал. Ринок капіталів
Тема 25. Ринок цінних паперів.
Тема 26. Господарський механізм та державне регулювання ринкової економіки.
Тема 27. Фіскальна і монетарна політика
Тема 28. Світове господарство. Глобалізація.
Тема 29. Форми міжнародних економічних відносин
Тема 30. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України

Семінарські заняття:

- Тема 21. Аграрні відносини. Рента
Тема 22. Сучасні форми господарювання в аграрному секторі. Аграрна політика
Тема 23. Торговельний капітал та форми торгівлі.
Тема 24. Позичковий процент. Банківська система.
Тема 25. Ринок цінних паперів.
Тема 26. Господарський механізм та державне регулювання ринкової економіки.
Тема 27. Фіскальна і монетарна політика
Тема 28. Світове господарство. Глобалізація.
Тема 29. Форми міжнародних економічних відносин
Тема 30. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: 1-й семестр: **модуль 1** – 30 % семестрової оцінки; **модуль 2** – 30 % семестрової оцінки; **екзамен** – 40 % семестрової оцінки; 2-й семестр: **модуль 1** – 25 % семестрової оцінки; **модуль 2** – 25 %, ІНДЗ – 20% семестрової оцінки; **екзамен** – 30 % семестрової оцінки

Інформаційні ресурси

- Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>